

๑. เหตุผลความจำเป็นของการจัดโครงการ

ด้วยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มุ่งมั่นในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมภายในสำนักงาน และสร้างศูนย์เรียนรู้ด้านคุณธรรมและความโปร่งใส เพื่อสร้างสังคมอุดมคุณธรรม โดยใช้คุณธรรมสร้างสรรค์และพัฒนาให้เกิดความรู้รักสามัคคีเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับการขับเคลื่อนคุณธรรมตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์การเป็นองค์กรต้นแบบ โดยองค์กรต้องมีการพัฒนาการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติราชการ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นปัจจัยในการสร้างรากฐานความมั่นคง เข้มแข็งที่ยั่งยืนขององค์กรและสังคมไทย

ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณเป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ จึงกำหนดให้มีการส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและปฏิบัติราชการ เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งความเชื่อ ทศนคติที่ดี และรู้รักสามัคคีในสังคมไทยต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อให้ข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) เพื่อให้ข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย สามารถนำความรู้จากเรื่องที่ได้รับจากศึกษาดูงานไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงานได้

๓. กลุ่มเป้าหมาย

ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน ๙๐ คน โดยแบ่งเป็น ๖ กลุ่ม กลุ่มละ ๑๕ คน กำหนดให้เข้าฐานการเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐาน (เวียนกันจนครบทุกฐาน)

๔. กำหนดการจัดกิจกรรม

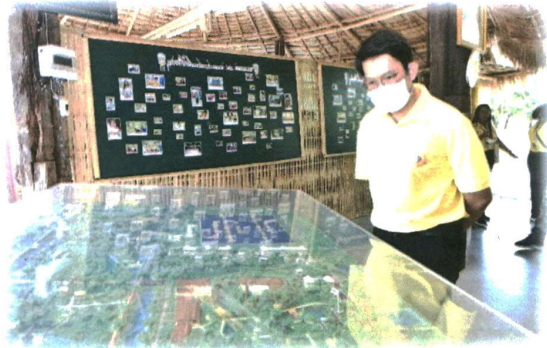
วันที่ ๑ วันจันทร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ และวันที่ ๒ วันพุธที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ศูนย์ฝึกโรงเรียนจิตอาสา ๙๐๔ (บางเขน)

๕. รายงานสรุปผลการบรรยายให้ความรู้และการศึกษาดูงาน

พันเอก พงศ์ธร สุวรรณประทีป
ผู้แทน ผบ.ศูนย์ฝึกโรงเรียนจิตอาสา ๙๐๔
(บางเขน) กล่าวต้อนรับ

นายเจษฎา ชำนาญป่า
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล
นำคณะข้าราชการเข้ารับฟังการบรรยาย
ให้ความรู้และศึกษาดูงาน

ความเป็นมาของศูนย์ฝึกโรงเรียนจิตอาสา ๙๐๔ (บางเขน) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปณิธานที่จะสืบสาน รักษาและต่อยอด โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และแนวพระราชดำริต่างๆ ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้ประชาชน และพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า พระองค์ฯ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้จัดตั้ง โรงเรียนจิตอาสาพระราชทานขึ้น เพื่อฝึกอบรมจิตอาสา ๙๐๔ ให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปขยายผล ต่อยอด ปฏิบัติงานเป็นจิตอาสา ๙๐๔ ให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

ในการนี้พระองค์ฯ ได้พระราชทานพื้นที่กว่า ๒๐๕ ไร่ ในเขตพระราชฐานในพระองค์ (บางเขน) ซึ่งเป็นที่ตั้งของกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภที่ ๑๑ มหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ มีที่ตั้งอยู่ในใจกลางกรุงเทพมหานคร การขนส่งสาธารณะที่สะดวก และอยู่ในย่านเศรษฐกิจ จัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกโรงเรียนจิตอาสา ๙๐๔ สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ภาคปฏิบัติในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่และฝึกแก้ไขปัญหาภัยเกิดสาธารณภัย สำหรับข้าราชการและครอบครัว รวมทั้งจิตอาสา ๙๐๔ ประชาชน และนักเรียนผู้สนใจ เข้ารับการฝึกอบรมอีกด้วย

กิจกรรมการฝึกปฏิบัติและดูงานแบ่งเป็น ๓ ส่วนหลัก ประกอบด้วย

แปลงที่ ๑ การแก้ปัญหาตามภูมิสังคม คือ การพัฒนาจะเน้นการยึดถือสภาพตามความเป็นจริงของภูมิประเทศ ทั้งในด้านพื้นที่ดิน ด้านสังคมวิทยา และด้านวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยใจคอ และอัธยาศัยของคนในพื้นที่พัฒนาเป็นหลัก โดยทรงเน้นเสมอว่า จะพัฒนาอะไรหรือจะทำการใดนั้น ขอให้ยึดหลักสำคัญ คือ การทำให้สอดคล้องกับ "ภูมิสังคม" เป็นหลัก

"ภูมิสังคม" มีขอบเขตกว้างขวางและมีความหมาย ดังนี้

ภูมิ หมายความว่า ลักษณะของภูมิประเทศ ซึ่งก็คือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรานั้นเอง พุดแบบชาวบ้านก็คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เพราะสภาพภูมิประเทศในแต่ละภูมิภาคนั้น แตกต่างกันไปมาก ตัวอย่างเช่น อุณหภูมิความหนาวร้อน ความแห้งแล้ง และชุ่มฉ่ำแตกต่างกันไป อย่างในประเทศไทย ภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นภูเขา ทางใต้เป็นพื้นที่พรุ ภาคกลางเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ราบสูงแห้งแล้งในบางส่วน เป็นต้น

สังคม คือสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิต แนวคิดทัศนคติที่แตกต่างกันและอยู่ล้อมรอบผู้คนที่มีชีวิตอยู่ในพื้นที่นั้น นักวางแผนพัฒนาจะต้องไม่ประเมินหรือคาดการณ์ว่าผู้คนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งจะมีวัฒนธรรม ค่านิยม และการชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดเหมือนกันไปหมดเป็นบรรทัดฐาน เราจะต้องไม่ไปตัดสินใจแทนเขาในเรื่องของความต้องการและความพึงพอใจตามแนวคิดที่ผูกพันอยู่กับเรา

ดังนั้น แนวคิดในการพัฒนาจึงต้องคำนึงถึงสภาพ/วิถีชีวิตของคนที่พักอาศัยในพื้นที่และภูมิประเทศนั้นเป็นสำคัญ

ฐานฝึกการแก้ไขปัญหาดินเสีย

โครงสร้างดินดี ดินที่มีโครงสร้างดี มักจะมีลักษณะร่วนซุย อนุภาคเกาะกันหลวม ๆ มีปริมาณช่องว่างและความต่อเนื่องของช่องว่างในดินดี ทำให้มีการระบายน้ำและถ่ายเทอากาศได้ดี รากพืชสามารถชอนไชไปหาอาหารได้ง่าย โครงสร้างดินที่แข็งแรงถูกทำลายได้ยาก ก็จะทำให้ดินถูกชะล้างพังทลายได้ยากเช่นกัน

ดินเปรี้ยว หมายถึง ดินที่มีสภาพความเป็นกรดสูง ค่าความเป็นกรดต่าง หรือค่า pH ต่ำกว่า ๗ ถือว่าดินมีสภาพเป็นกรด

วิธีแก้ ดินเปรี้ยว ปูนขาว ที่เราใช้กันอยู่โดยทั่วไปคือปูนผง เพื่อนเกษตรกรส่วนใหญ่นำมาใช้ในการปรับปรุง ดินเปรี้ยวให้ปรับค่าสถานะเป็นต่างมากขึ้น เรียกว่าปรับสภาพกรดนั่นเอง แปลงเกษตรที่ใช้สารเคมีมานานและปลูกพืชตัวเดียวซ้ำ ๆ ไม่มีการหมุนเวียนปลูกพืชอื่น จะทำให้ดินในบริเวณนั้นมีเป็นกรดสูง ทำให้มีผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโตของพืช เพราะธาตุธาตุแคลเซียมและฟอสฟอรัสในดินทำให้พืชที่เราปลูกแคระแกรน เราจึงต้องนำปูนขาวมาคลุกเคล้ากับดิน เพื่อให้ค่า pH ของดินให้เป็นกลางมีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชได้มากขึ้น

การใส่อินทรีย์วัตถุ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ช่วยเพิ่มการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหารจากการถูกชะล้าง และอินทรีย์วัตถุยังช่วยลดความเป็นพิษของเหล็ก และอลูมิเนียมในดินด้วย

เพิ่มธาตุอาหาร การใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยเคมี ทั้งปุ๋ยไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ตามชนิดและปริมาณที่เหมาะสมกับพืชที่ปลูก และฉีดพ่นด้วยฮอร์โมน หรือน้ำหมักชีวภาพ

การคลุมดิน ใช้วัสดุคลุมดิน เศษพืชหรือปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดิน เป็นการรักษาหน้าดิน ป้องกันการชะละลายหน้าดิน รักษาความชื้นในดิน และเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน

เลือกใช้ระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม เลือกระบบการปลูกพืชที่มีระบบรากลึก สลับกับรากตื้นเพื่อเป็นการนำเอาอาหารที่ถูกชะละลายลงในดินล่างมาใช้ปลูกพืชหมุนเวียนชนิดต่าง ๆ สลับกับพืชตระกูลถั่ว และการปลูกหญ้าแฝกล้อมรอบไม้ผล เพื่อดักเก็บตะกอนและรักษาความชื้นในดินบริเวณรอบ ๆ ต้นไม้

ดินเค็ม (saline soil) หมายถึง ดินที่มีปริมาณเกลือที่ละลายอยู่ในสารละลายดินมากเกินไปจนมีผล กระทบต่อการเจริญเติบโตและผลิตผลของพืช เนื่องจากทำให้พืชเกิดอาการขาดน้ำ และมีการสะสมไอออนที่เป็นพิษในพืชมากเกินไปนอกจากนี้ยังทำให้เกิดความไม่สมดุลของธาตุอาหารพืชด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดินเค็มก็คือ ทำให้ไม่สามารถปลูกพืชได้หรือได้ผลผลิตต่ำ พืชบางชนิดที่ปลูกได้ก็จะมีลักษณะบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป เช่น ใบสีเข้มขึ้น มีสารพวกไซเคิลอบหนาขึ้น พืชบางชนิดใบไหม้ ต้นข้าวในแปลงดินเค็มจะมีการเจริญเติบโตไม่สม่ำเสมอ ต้นแคระแกร็นไม่แตกกอ ใบแสดงอาการเป็นขีดขาวและไหม้ตายในที่สุด อันตรายของความเค็มที่มีต่อพืชโดยตรง คือ ลดการดูดน้ำของพืช เพราะมีการเพิ่ม Osmotic pressure ของสารละลายในดินทำให้พืชแสดงอาการขาดน้ำทำให้เกิดความไม่สมดุลของธาตุอาหาร เนื่องจากมีโซเดียมโบรอนคลอไรด์มากเกินไปทำให้ธาตุบางชนิดเป็นพิษแก่พืช

วิธีแก้ดินเค็ม หัวสุดปรับปรุงดินบางชนิดมาใช้ เช่น ปูนขาว ยิปซัม แกลบ ใช้วัสดุคลุมดิน หรือพืชคลุมดิน ไม่ปล่อยให้หน้าดินว่าง จัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสม ควรปลูกพืชมากกว่า ๑ ชนิด โดยปลูกให้เหมาะสมกับช่วงฝน

ฐานฝึก “คนเอาถ่าน”

การทำน้ำส้มควันไม้จากการเผาถ่าน คือ ควันที่เกิดจากการเผาถ่านในช่วงที่ไม้กำลังเปลี่ยนเป็นถ่าน เมื่อทำให้เย็นลง จนควบแน่น และกลั่นตัวเป็นหยดน้ำ ของเหลวที่ได้เรียกว่า “น้ำส้มควันไม้” แต่ก่อนที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ต้องพักทิ้งไว้ เป็นเวลา ๓ เดือนให้เกิดการตกตะกอน เมื่อเกิดการตกตะกอนแล้ว จะ แยก ตัว ออก เป็น ๓ ส่วน ส่วนบนสุด คือ น้ำมันเบา ชั้นกลาง คือ น้ำส้มควันไม้ และชั้นล่างที่ตกตะกอนคือ น้ำมันทาร์ จากนั้นจึงทำการแยกส่วนที่เป็นน้ำส้มควันไม้ออกมาใช้ประโยชน์ต่อไป

คุณประโยชน์ของน้ำส้มควันไม้ ไม่เพียงแต่ใช้ทำเป็นสารกำจัดศัตรูพืชเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆได้อีก เช่น ใช้เป็นสารเร่งการเจริญเติบโตของพืช รักษาแผลสด แผลน้ำร้อนลวก ส่วนในด้านอุตสาหกรรม ใช้ในการผลิตสารดับกลิ่นตัว ใช้เป็นยารักษาโรคผิวหนังเหตุที่ต้องให้ความสำคัญกับน้ำส้มควันไม้ เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาโดยไม่ต้องทำการลงทุนใดๆ เป็นสิ่งที่เรียกได้ว่าเป็นผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นจากการเผาถ่าน

ฐาน “การอนุรักษ์และพัฒนากระบือไทย”

มีวัตถุประสงค์ พัฒนาพันธุ์กระบือให้มีลักษณะดีมีคุณภาพ เพื่อเพิ่มรายได้เกษตรกร อนุรักษ์สายพันธุ์กระบือบ้าน ส่งเสริมภูมิปัญญาไทยโดยใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ที่นำกระบือไทย ใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรกรรม ต่อยอดการเลี้ยงกระบือสู่การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมเพื่อทำให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมและการอนุรักษ์ ขยายพันธุ์กระบือไทยสู่สังคม

ฐาน “คนติดดิน”

บ้านดิน เกิดจากภูมิปัญญา เป็นบ้านจากธรรมชาติ ที่สามารถหาวัสดุจากรอบข้าง นำมาสร้างเป็นบ้าน อาจจะใช้ดิน ที่อยู่ข้างบ้านผสมกับแรงกาย ค่อย ๆ ลงแรงสร้าง จนกลายเป็นบ้านคุณภาพ โดยใช้แรงทุนเพียงเล็กน้อย บ้านดินนั้น จึงเหมาะสำหรับการลงแรงช่วยกันสร้าง อาจใช้เวลาว่างในช่วงวันหยุดมาร่วมด้วยช่วยกัน การทำบ้านดินหนึ่งหลัง ยังช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันให้อบอุ่นอีกด้วยเพราะคนสร้าง คือ แรงกายจากสมาชิกในบ้านนั่นเอง

ขั้นตอนในการก่อสร้างบ้านดิน อาจแตกต่างจากการก่อสร้างบ้านทั่วไป เนื่องจากบ้านดิน ไม่มีระบบโครงสร้าง ใช้กำแพงรับน้ำหนัก เพื่อให้การดำเนินการก่อสร้างกระชับ ทำได้รวดเร็ว ดังนี้

พื้นที่สำหรับปลูกบ้านดินควรเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง ไม่ใช่ทางน้ำไหลบ่า หากเป็นพื้นที่ถมดินใหม่ ควรถมทิ้งไว้ประมาณ ๑ ปี หรือผ่านช่วงฤดูฝนสัก ๑ ครั้ง การตากอิฐดิน ใช้เวลาประมาณ ๕ - ๗ วัน เมื่อกตากอิฐได้ประมาณ ๒ - ๓ วัน ให้พลิกอิฐขึ้นตั้งทางด้านแนวนอนและทำการแต่งก้อนอิฐ ในช่วงเวลานี้ เพราะจะมีฝุ่นกระจายออกมาน้อย เมื่อกอิฐแห้งสนิทแล้วควรนำอิฐมากองรวมกันไว้กลางบ้าน เพื่อความสะดวกและก่อกำแพงได้รวดเร็วและการขนย้ายควรทำเพียงครั้งเดียวจากบริเวณตากอิฐมาที่กลางบ้าน แต่อย่างไรก็ตาม ต้องทำรากฐานบ้านให้เสร็จและถมดินให้เรียบร้อยก่อนขนย้ายอิฐดินขึ้นมากองไว้ จากนั้น จึงเริ่มต้นทาสีกำแพงบ้าน ควรเริ่มต้นในบ้านก่อนเพราะภายในบ้านจะได้รับแสงแดดน้อยและอากาศถ่ายเทได้ไม่ดีเท่าบริเวณนอกบ้านทำให้สีแห้งช้า เมื่อฉาบสีด้านในบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้วอาจจะเก็บรายละเอียดบริเวณ ขอบประตู-หน้าต่างอีกครั้ง แล้วฉาบสีพื้นบ้าน หรือปูกระเบื้องได้หากต้องการ ในส่วนของการเทพื้น หากเป็นพื้นดิน อาจจะใช้เทพื้นทิ้งไว้หลังจากฉาบกำแพงบ้านเรียบร้อยแล้ว เพราะพื้นดินจะใช้เวลาานกว่าที่จะแห้งสนิท อาจใช้เวลาอย่างน้อย ๑ สัปดาห์ หากยังไม่ได้มุงหลังคาจะช่วยให้พื้นแห้งไวขึ้น ถ้าเป็นพื้นปูนสามารถเทพื้นหลังจากทาสีบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้วจะทำให้ไม่ต้องจัดการกับสีที่ฉาบและร่วงลงมามากนัก

ประโยชน์ของการอยู่บ้านดิน ประโยชน์ของการอยู่บ้านดินมีคุณสมบัติในการเป็นฉนวน บ้านดินสามารถรองรับภูมิอากาศหนาวจัด และร้อนจัดได้ดี โดยสามารถควบคุมอุณหภูมิ ระดับ ๒๔ - ๒๖ องศาเซลเซียส ได้ตลอดทั้งปี รวมถึงการดูดซับความชื้นได้ดี ปกป้องบ้านจากความร้อน เนื่องจาก

อิฐดิน เป็นตัวป้องกัน เพราะมีความหนาแน่นมากกว่าอิฐมวลเบา ทำให้แสงแดดที่มากกระทบ แพร่คลื่นความร้อนออกมา ได้น้อยกว่าบ้านผนังชนิดอื่น ๆ

ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากวัสดุที่ใช้ ส่วนใหญ่จะเป็นดิน ที่มีอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ และแทบไม่ต้องใช้ปูนซีเมนต์ในการก่อสร้าง ทำให้ช่วยลดการระเบิดภูเขาเอาปูนซีเมนต์ รวมถึงการทำลายป่า ตัดต้นไม้มาใช้งาน ในจำนวนมาก ใช้ง่าย ราคาถูก มีความแข็งแรง ทนทาน ลดปัญหาสุขภาพ ป้องกันปลวก ทนต่อไฟ และสร้างเองได้

ฐานการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย

ระบบการบำบัดน้ำเสียชุมชน ได้แบ่งเทคโนโลยีการบำบัดออกเป็น ๔ ระบบ ดังนี้

ประเภทที่ ๑ บ่อบำบัดน้ำเสีย (Lagoon Treatment) เป็นระบบที่อาศัยการกักน้ำเสียไว้ในระยะเวลาที่เหมาะสมกับปริมาณความสกปรกของน้ำ การเติมออกซิเจนด้วยกระบวนการสังเคราะห์แสงของแพลงก์ตอน และสาหร่าย อาศัยแรงลมช่วยในการ

พลิกน้ำเติมอากาศ การย่อยสลายสารอินทรีย์ด้วยจุลินทรีย์ และระยะเวลาการกักน้ำจะช่วยให้เชื้อโรคในระบบบำบัดน้ำเสียของโครงการฯ ประกอบด้วย ระบบบำบัดน้ำเสีย ๓ ประเภท จำนวน ๕ บ่อ ในการออกแบบโดยการสร้างบ่อดิน ๓ ประเภท มีความลาดชันแบบอนุกรม ให้น้ำเสียเติมเต็มทุกวันแล้วปล่อยน้ำดีไหลผ่านข้ามสู่บ่อถัดไป

ประเภทที่ ๒ บ่อผึ่ง มีจำนวน ๓ บ่อหรือตามความจำเป็นของขนาดพื้นที่ บ่อนี้จะสาหร่ายจะเจริญเติบโตและสังเคราะห์แสงให้ออกซิเจนเพิ่มพลังแก่จุลินทรีย์กัดกินอาหารของเสียที่อยู่ในน้ำ บ่อนี้ น้ำเสียจะถูกบำบัด ๘๕ - ๙๐ จึงต้องหาทางให้อากาศถ่ายเทได้ดีในบ่อนี้

ประเภทที่ ๓ บ่อปรับสภาพ ๑ บ่อ เป็นบ่อบำบัดแบบใช้อากาศ ความลึก ๑.๗ เมตร ทำหน้าที่ปรับแต่งปรับสภาพเพื่อกำจัดสาหร่าย น้ำที่พื้นบ่อนี้ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติได้ปลอดภัย บ่อบำบัดน้ำเสียนี้ ยังทดลองเลี้ยงปลาได้ พบว่าปลาเจริญเติบโตได้ดีและบริโภคปลอดภัย การก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียแต่ละประเภทแต่ละบ่อ จะต้องเชื่อมต่อกันอย่างเป็นอนุกรม

ประเภทที่ ๔ ระบบพืชและหญ้ากรองน้ำเสีย เป็นระบบที่ให้พืชช่วยดูดซับธาตุอาหารจากการย่อยสลายสารอินทรีย์เป็นสารอนินทรีย์ที่พืชต้องการของจุลินทรีย์ในดินการปลดปล่อยออกซิเจนจากกระบวนการสังเคราะห์แสงจากระบบราก สาหร่าย และแพลงค์ตอน โดยการปล่อยให้น้ำเสียไหลผ่านแปลงพืชหรือหญ้า โดยน้ำเสียจะไหลผ่านผิวดินและต้นพืชหรือหญ้าเป็นระยะทางอย่างน้อย ๕๐ เมตร

ระดับความสูงของน้ำเสียที่กักขังบริเวณท้ายแปลงเท่ากับ ๓๐ เซนติเมตร สำหรับระยะเวลาเก็บกักที่เหมาะสม คือ ชั่งน้ำเสียไว้ ๕ วัน แล้วปล่อยให้แห้ง ๒ วัน เพื่อให้จุลินทรีย์ได้พักตัว สำหรับพืชและหญ้าที่ใช้

ในการบำบัดแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ หญ้าอาหารสัตว์ ได้แก่ หญ้าคาร์ลลา หญ้าโคสโครส และหญ้าสตาร์ พืชทั่วไป ได้แก่ ฐฤภาชี กกกลม (กกจันทบูร) และหญ้าแฝกพันธุ์อินโดนีเซีย เมื่อครบระยะเวลา ๔๕ วัน (ยกเว้นฐฤภาชี ๙๐ วัน) จะตัดพืชและหญ้าเหล่านั้นออก เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบ ซึ่งหญ้าเหล่านี้นำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ได้ เนื่องจากการปนเปื้อนของมลสารไม่เกินมาตรฐานสำหรับสัตว์ ส่วนพืชทั่วไปนำไปใช้ในการจักสานได้เป็นอย่างดี

หลักการ : ระบบนี้ให้พืชกึ่งบกกึ่งน้ำ คือ รากอยู่ในน้ำลำต้นอยู่บนบก เช่น ฐฤภาชี กกกลม เป็นต้น รวมถึงพืชหญ้าต่างๆที่เป็นอาหารสัตว์และหญ้าทั่วไป ด้วยการดึงออกซิเจน ผ่านใบพืชสู่ลำต้นและดินรากเพื่อเพิ่มออกซิเจน ให้กับจุลินทรีย์บริเวณรอบๆรากพืชโดยให้ดินเป็นตัวกรองของเสีย และจุลินทรีย์ในดินทำหน้าที่ย่อยของเสียของเสียที่ย่อยแล้วพืชจะดูดเอาไปเป็นอาหารเจริญเติบโตต่อไป ทำให้ของเสียเปลี่ยนเป็นมวลชีวภาพ น้ำจะมีคุณภาพดีและสามารถระบายสู่แหล่งน้ำธรรมชาติได้การบำบัดน้ำเสียด้วย

ระบบนี้อาศัยหลักการให้ดินเป็นตัวกรองของเสียและจุลินทรีย์ ในดินทำหน้าที่เป็นตัวย่อยของเสีย ของเสียที่ย่อยแล้วพืชจะเป็นตัวดูดเอาไปใช้ในการเติบโต ทำให้ของเสียเปลี่ยนเป็นมวลชีวภาพ น้ำเสียที่ผ่านระบบจะมีคุณภาพดีและสามารถระบายสู่แหล่งน้ำธรรมชาติได้

แปลงที่ ๒ การจัดการและการเอาตัวรอดในภาวะวิกฤติ

คือ การเรียนรู้พึ่งพาตนเองได้ในสถานการณ์วิกฤติ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติ และการเผชิญสถานการณ์วิกฤติ อาทิ ฐานการเอาตัวรอดจากสถานการณ์ดินถล่ม ซึ่งเป็นภัยที่มาจากฤดูฝน โดยมี ๔ วิธีรอดจากดินถล่มซึ่งเกิดจากการเคลื่อนตัวของดินหรือหินลงมาตามที่ลาดเชิงเขาส่วนใหญ่ มักเกิดพร้อมกันหรือหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลากและหลังจากฝนตกอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งดินอุ้มน้ำไว้มากจนเลื่อนไหลลงมาสู่ด้านล่าง ดังนี้

๑. อพยพทันที ให้พ้นจากแนวการไหลของดินหรือน้ำไหลเชี่ยวอย่างน้อย ๒ - ๕ กิโลเมตร
๒. ไม่อยู่ใกล้ลำน้ำ เพราะอาจได้รับอันตรายจากดิน หิน ต้นไม้ ที่ไหลมาตามน้ำ
๓. หากจุดยึดเกาะให้พ้นน้ำ ห้ามว่ายน้ำโดยเด็ดขาด
๔. ไม่กลับเข้าพื้นที่ เพราะอาจเกิดดินถล่มซ้ำ

แปลงที่ ๓ การพึ่งพาตนเอง

ฐาน ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง

เป็นแนวคิดของการผสมผสานการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่ไปกับการต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนเป็นที่ตั้ง ซึ่งจะ สามารถช่วยให้เกิดการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าของ ประเทศได้อย่างยั่งยืนจากการส่งเสริมให้ชาวบ้าน ได้ตระหนักและเห็นคุณค่า จากการได้ใช้ ประโยชน์ จากป่าไม้ที่ปลูก

การจำแนกป่า ๓ อย่าง ดังนี้

๑. ป่าไม้ใช้สอย คือ ไม้โตเร็ว ส าหรับใช้ในครัวเรือน เช่น สะเดา ไม้ไผ่
๒. ป่าไม้กินได้ คือ ไม้ผล เช่น มะม่วง และผักกินใบต่าง ๆ
๓. ป่าไม้เศรษฐกิจ คือ ไม้ที่ปลูกไว้ขาย หรือไม้ เศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก

ประโยชน์ ๔ อย่าง จำแนกประโยชน์แต่ละอย่างออกเป็น

๑. ป่าไม้ใช้สอย นำมาสร้างบ้าน ทำเล้าเป็ด เล้าไก่ ดำจอบเสียม ทำหัตถกรรม หรือกระทั่งใช้เป็นเชื้อเพลิง (ฟืน) ในการหุงต้ม

๒. ป่าไม้กินได้ นำมาเป็นอาหารทั้งพืชกินใบ กินผล กินหัว และเป็นยาสมุนไพร

๓. ป่าไม้เศรษฐกิจเป็นแหล่งรายได้ของครัวเรือนเป็นพืชที่สามารถนำมา

จำหน่ายได้

๔. ประโยชน์ในการช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกพืชที่หลากหลายอย่าง เป็นระบบจะช่วยสร้างสมดุลของระบบนิเวศในสวนช่วยปกป้องผิวดินให้ชุ่มชื้น ดูดซับน้ำฝน และปลดปล่อย ความชื้นสู่สวนเกษตรกรรม

ทฤษฎีบันได ๙ ขั้น สู่ความพอเพียง

บันไดขั้นที่ ๑ - ๔ คือ เศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน **ขั้นที่ ๑ พอกิน** พื้นฐานที่สุดของมนุษย์ คือ ความ ต้องการปัจจัย ๔ และประการสำคัญที่สุดของปัจจัย ๔ คือ อาหาร ขั้นที่ ๑ ของแนวทางแก้ปัญหาที่ยั่งยืนคือ ตอบคำถามให้ได้ว่า “ทำอย่างไรจึงจะพอ กิน” โดยให้ความสำคัญกับ ข้าวปลาอาหาร ไม่ให้ ความสำคัญกับเงิน ซึ่งเป็นเพียงแค่ “ตัวกลาง”

ในการแลกเปลี่ยนตามมาตรฐานสากล โดยยึดหลักว่า “เงินทองเป็นของมายา ข้าวปลา
สิทธิของจริง” เกษตรกรต้องเริ่มจากการอยู่ให้ได้โดยไม่ใช้เงิน มีอาหารพอมี พอกิน ด้วยการปลูกพืช ผัก ผลไม้
ให้พอกิน ขาวนา ต้องเก็บข้าวไว้ให้เพียงพอสำหรับการมีกินทั้งปี ไม่ขายข้าวเปลือกเพื่อนำเงินไปซื้อข้าวสาร
นอกจากนั้น หัวใจสำคัญของ “พอกิน” ยังมีความหมายรวมไปถึงความปลอดภัยในอาหาร กินอย่างไรให้มี
สุขภาพดี ไม่สะสมเอาความเจ็บไข้ได้ป่วยไว้ในร่างกาย นี่คือความหมายของบันไดขั้นที่ ๑ ที่เกษตรกรต้อง
ก้าวข้ามให้ได้

ขั้นที่ ๒ - ๔ พอใช้ พออยู่ พอर्मเย็น

เกิดขึ้นได้พร้อมกัน ด้วยคำตอบเดียวคือ “ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง” ซึ่งป่า
๓ อย่างจะให้ทั้ง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สมุนไพรสำหรับรักษาโรค ทั้งโรคคน โรคพืช โรคสัตว์ ให้ไม่สำหรับทำ
บ้านพักที่อยู่อาศัย และให้ความร่มเย็นกับบ้าน กับชุมชน กับโลกใบนี้ ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา
ความยากจนของเกษตรกรไทย

ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถแก้ปัญหาได้จริง และยังสามารถย้อนกลับไปแก้ไขปัญหา
หนี้สินซึ่งสะสมพอกพูนจากการทำ เกษตรเชิงเดี่ยว ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ปัญหาความขาด
แคลนน้ำ ภัยแล้ง ทั้งหมดล้วนแก้ไขได้จากแนวคิดป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่างขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

บันไดขั้นที่ ๕ - ๘ คือ เศรษฐกิจพอเพียงขั้นก้าวหน้า

ขั้นที่ ๕ - ๖ บุญและทาน

เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมั่นว่าสังคมไทยเป็นสังคมบุญ สังคมทาน ไม่เน้นการ
แลกเปลี่ยนทางการค้า แต่เน้นการทำบุญ ไม่เน้นการสะสมเป็นของส่วนตัว แต่เน้นการให้ทานและสะสม
โดยมอบให้เป็นทรัพย์สินส่วนรวมโดยวัด หรือศาสนสถานตามแต่ละศาสนาเป็นศูนย์กลาง

เป็นการฝึกจิตใจ ให้ละซึ่งความโลภ และกิเลสในการอยากได้ ใครมี ลดปัญหาช่องว่าง
ระหว่างชนชั้น ตามความหมายอันลึกซึ้งของคำ “ยิ่งทำยิ่งได้ ยิ่งให้ยิ่งมี” การให้ไปคือได้มา และเชื่อมั่นใน
ฤทธิ์ของทาน ว่าทานมีฤทธิ์จริง และจะส่งผลกลับมาเป็นเพื่อน เป็นกัลยาณมิตร เป็นเครือข่ายที่ช่วยเหลือ
กันในทุกสถานการณ์ แม้ในวันที่โลกนี้ประสบกับวิกฤตการณ์

ขั้นที่ ๗ เก็บรักษา

ขั้นต่อไปหลังจากสามารถพึ่งตนเองได้ พอมี พอเหลือทำบุญ ทำทานแล้ว คือการรู้จักเก็บ
รักษา ซึ่งเป็นการตั้งอยู่ในความไม่ประมาท และการรู้จักเก็บรักษา ยังเป็นการสร้างรากฐานของการเอาตัว
รอดในเวลาเกิดวิกฤตการณ์ โดยยึดแนวทางตามวิถีชีวิตชาวนาสมัยก่อนซึ่งเก็บรักษาข้าวไว้ในยุ้งฉางเพื่อให้
พอมีกินข้ามปี คัดเลือกและเก็บรักษา “ข้าวพันธุ์” ไว้สำหรับเป็นพันธุ์ข้าวในปีต่อไป

ซึ่งผิดกับวิถีชาวนาในปัจจุบันที่ใช้วิธีการขายข้าวทั้งหมด แล้วนำเงินที่ขายได้ไปซื้อพันธุ์ข้าวเพื่อปลูกในปีต่อไป ส่งผลให้เกิดการขาดความมั่นคงและเปรียบเสมือนการใช้ชีวิตอยู่บนเส้นทางสายความประมาท เพราะหากเกิดภัยแล้ง น้ำท่วม ผลผลิตไม่ได้ตามที่ตั้งใจไว้ ย่อมหมายถึงปัญหาหนี้สินและการขาดแคลนพันธุ์ข้าวสำหรับปลูกในปีต่อไป นอกจากนี้เก็บพันธุ์ข้าวแล้ว ยังเน้นให้รู้จักวิธีการถนอมอาหาร การสะสม อาหารไว้กินในยามหน้าแล้ง ด้วยการแปรรูปอาหารหลากชนิด อาทิ ปลาแร่ ปลาแห้ง มะขามเปียก พริกแห้ง หอม กระเทียมเพื่อเก็บไว้กินในอนาคต

ขั้นที่ ๘ ขาย เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่เศรษฐกิจการค้า แต่ก็ไม่ใช่เศรษฐกิจหลังเขา การค้าขายสามารถทำได้ แต่ทำภายใต้การรู้จักตนเอง รู้จักพอประมาณ และทำไปตามลำดับ โดยของที่ขาย คือ ของที่เหลือจากทุกขั้นแล้วจึงนำมาขาย ได้ผลผลิตเก็บไว้พอกิน เก็บไว้ทำพันธุ์ ทำบุญ ทำทาน แล้วจึงนำมาขายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นการค้าที่มองกลับด้าน “เพราะรักคุณจึงอยากให้คุณได้รับในสิ่งดี ๆ” พอเพียงเพื่ออุม্মชู เผื่อแผ่ แบ่งปัน ไปด้วยกัน

ขั้นที่ ๙ เครือข่าย กองกำลังเกษตรโยธิน คือการสร้างกองกำลังเกษตรโยธิน หรือการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงทั่วประเทศ เพื่อขยายผลความสำเร็จตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติ แนวคิดและวิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมในชุมชน เพื่อการแก้ปัญหาวิกฤต ๔ ประการ อันได้แก่ วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติ วิกฤตการณ์ โรคระบาดทั้งในคน สัตว์ พืช วิกฤตเศรษฐกิจ ข้าวยาก หมากร้างวิกฤตความขัดแย้งทางสังคม

ภายหลังจากการศึกษาดูงาน ผู้เข้าร่วมโครงการบางส่วนที่ยังไม่ได้รับพระราชทานหมวก ผ้าพันคอ และบัตรประจำตัวจิตอาสาพระราชทาน ได้เข้าร่วมพิธีรับพระราชทานหมวก ผ้าพันคอ และบัตรประจำตัวจิตอาสาพระราชทานต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์

๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจทั้งทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ รวมถึงสร้างความภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาวิถีชาวไทยเพื่อสืบทอดต่อกันมาตามบริบทของภูมิสังคมที่ต่างกัน เข้าใจเป้าหมายของจิตอาสา สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและขยายผลสู่สังคม สามารถพัฒนาตนเองเป็นเมืองที่ดี รับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม สามารถทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเรียนรู้พึ่งพาตนเองได้ในสถานการณ์วิกฤติโดยเน้นการลงมือปฏิบัติและการเผชิญสถานการณ์วิกฤติ

ประมวลภาพการจัดกิจกรรม

ผู้รับผิดชอบบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรม

นางสาววรรณธร หงส์จรรยา
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

นางสาวสุนันท์ จันทร์ขวัญ
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ